

- A. If one partner is willing to take the initiative and the effort and save the partnership some funds, can that partner claim those funds for himself, or is he required to share them with his partner? Supposing the first partner invites his partner to join in the effort to recover debts owed to the partnership, and his partner refuses to join in the effort, what happens if the first succeeds in recovering the funds that are owed to the partnership can he keep the money he reclaimed? And suppose the efforts of the first partner entailed a great deal of time and effort – and even an outlay of personal funds – need he share those funds with his partner?

בבא קמא דף קטז עמוד ב ת"ר: שיירא שהיתה מהלכת במדבר ועמד עליה גייס לטורפה - מחשבין לפי ממון ואין מחשבין לפי נפשות, ואם שכרו תייר ההולך לפנייהם - מחשבין אף לפי נפשות, ולא ישנו ממנהג החמרין. רשאיין החמרין להתנות, שכל מי שיאבד לו חמורו יעמיד לו חמור אחר. בכוסיא - אין מעמידין, שלא בכוסיא - מעמידין לו; ואם אמר תנו לי ואני אשמור - אין שומעין לו. פשיטא! לא צריכא דאית ליה חמרא אחרינא, מהו דתימא הא קא מינטר ליה, קמ"ל, שאני נטירתא דחד מנטירותא דבי תרי. ת"ר: ספינה שהיתה מהלכת בים, עמד עליה נחשול ולטובה והקילו ממשהא - מחשבין לפי משאוי ואין מחשבין לפי ממון, ולא ישנו ממנהג הספנים. ורשאיין הספנים להתנות, שכל מי שאבדה לו ספינה יעמיד לו ספינה אחרת. אבדה לו בכוסיא - אין מעמידין, שלא בכוסיא - מעמידין לו; ואי פירש למקום שאין הספינות הולכין - אין מעמידין. פשיטא! לא צריכא, דבניסן מרחקי חד אשלא, ובתשרי מרחקי תרי אשלי, וקא אזיל ביומי ניסן למקום תשרי, מהו דתימא דוושיה נקיט ואזיל, קמ"ל. ת"ר: שיירא שהיתה מהלכת במדבר ועמד גייס וטרפה, ועמד אחד מהן והציל - הציל לאמצע, ואם אמר אני אציל לעצמי - הציל לעצמו. היכי דמי? אי דיכול להציל, אפילו סיפא נמי לאמצע! ואי דלא יכול להציל, אפילו רישא נמי לעצמו! אמר רמי בר חמא: הכא בשותפין עסקינן, וכגון זה שותף חולק שלא לדעת חבירו, אמר - פליג, לא אמר - לא פליג.

חידושי הרשב"א מסכת בבא קמא דף קטז עמוד ב הא דאמר רמי ב"ה בשותפי עסקינן וכגון זה שותף חולק שלא לדעת חבירו. י"מ דדוקא בשאינן יכולין להציל הא יכולין אפילו אמר לא אמר כלום דהא לא מצי פליג, וי"מ דאפילו ביכולין להציל דכל שהממון עומד בסכנה יכול לחלוק ולהציל לעצמו והוא שאמר לשותפו או לעדים, וזה נראה יותר לפי הסוגיא וכן פרש"י ז"ל בין יכולין להציל בין אינן יכולין להציל.

ואחוי נמי הא בהדיהו. כלומר מיתורא דסיפא שמעינן הכי, דרישא מיהא דשמעינן מינה דאם מחמת הגזלן חייב לאו מדינא, דהא קרקע אינה נגזלת ויכול לומר הרי שלך לפניך אלא כולה מתני' קנסא הוא, וכן אמרו בירושלמי קנס בגזלן דגרסינן התם א"ר יוחנן והלא אין קרקע נגזלת ולמה חייב קנס קנסו חכמים בגזלן ר' יהושע ב"ל אומר אין אדם נתפס על חבירו וחייב ליתן לו אלא בארנן ובגולגולת רב אמר דו יכול מימר ליה את שרי עביטך מיני'. עוד אמרו שם בירוש' נטלוה מסיקין מגזלן מחמת הנגזל מהו דו יכול מימר הב לי דידי ומאן דבעי ייתי ויסב מיני'.

שולחן ערוך חושן משפט הלכות שותפים סימן קפא סעיף ב

היו [ב] שני שותפים, ג) והציל <ג> אחד מהם, הציל לאמצע. ד) ואם אמר: לעצמי אני מציל, הרי זה חלק מחבירו והציל לעצמו. הגה: א) {ג} כל מה שהגיע לחלקו; אבל אם הציל יותר, הוא שלהם. ודוקא שהם יכולים להציל, ב) אבל אם ד) ה) אינן יכולין להציל, הכל שלו (טור), וע"ל סימן קע"ו ס"ח. ג) ואם אמר [ג] שאמר שהציל לעצמו, ואין לו עדים, ה) (א) [ד] ו) <ד> נשבע על כך ומחזיק לעצמו (מרדכי פרק הגזל בתרא בשם ראבי"ה).

ש"ך על שולחן ערוך חושן משפט הלכות שותפים סימן קפא סעיף ב ג) והציל א' מהם כו' - אפי' שא"י להציל כך פ' מהרש"ל פ"י דב"ק סי' מ"ד ור"ל שחולקי' שוה בשוה: ד) אינם יכולים להציל כו' - ואמר לעצמי אני מציל: ה) נשבע על כך כו' - שאמר לפנייהם מהרש"ל שם ובי"ב בספר ב"ה וכו"ש לפי מ"ש בסמ"ע סי' קע"ו ס"ק ס"ז והב"ה כתב דאם ליתא לשותף בפניו א"צ אמירה כלל וסגי בלב ע"ש:

שיטה מקובצת בשם הרמ"ה

שו"ת הרא"ש כלל ו סימן יט ראובן הפרע מס במקום אחר, ולפי תקנתם חייב לפרוע כאן גלגולת. ופייס הקהל למחול לו, ונתרצו לו מגדולי פורעי מס, בדברים בעלמא, בלא קנין וכתב; אם יוכלו לחזור בהם, אם לא. כי בהסכמת טובי העיר נראה דאין צריך קנין ולא כתב... אם יוכלו לחזור בהם; מנהג פשוט הוא, מה שטובי הקהל מסכימים לעשות, שריר וקיים הוא בלא קנין. ובכל תקנות הקהל, שמתקנין על יחידים ועל רבים ומסיעין על קיצותם, כל דבריהם ככתובין וכמסורין דמו.

מרדכי מסכת בבא מציעא הגהות מרדכי נוספות פרק האומנין [רמז תנו] שאלת רבים שהשכירו מלמד אם יכולין לחזור קודם שהתחיל במלאכתו או לא הדין פשוט מההיא דפרק בני העיר כל דבר הנעשה בפני שבעה טובי העיר ואפילו בפני ג' אין יכול לחזור דאין דומה מעשה רבים למעשה יחיד ורבים הם שלשה כדאיתא פרק השולח ואפילו יחיד העושה ע"פ רבים [אין] יכול לחזור כגון נדר שנעשה ברבים או על דעת רבים כ"ש רבים עצמם [רמז תנח] ולכך נהגו שכל דבר הנעשה ברבים אין צריך קנין במקום שיחיד צריך קנין ושלשה טובי העיר חשובים כמו כל העיר כדאמרינן פ"ב דמגילה בירושלמי וכל דבר תנאי וקנין די בג' טובי העיר כדאמרינן בנדרים פ' השותפין גבי ההוא דאמר זכותא לב"ד וכן פ"ק דב"ב גבי הנהו תרי טבחי כו' והרבה יש בתלמוד ומה שמצריך תלמוד ז' טובי העיר היינו דברים גדולים כגון להוציא בית הכנסת

מקדושתו וכיוצא בו ועוד ראייה דאין יכולין לחזור דלא גרע ממתנה דאם היו אומרים לאדם אחד אנו רוצים ליתן אינם יכולין לחזור דה"ל לגבי רבים מתנה מועטת דאמר' בפ' הזהב מתנה מועטת אין יכול לחזור אפילו יחיד ובשלהי מסכת שבועות קאמר דנעשה נדר וכל החזור בו אין רוח חכמים נוחה הימנו והיכא דאיכא ערב בדבר אע"ג דליכא קנין נשתעבד מדין ערב בב"ד ולא בעי קנין וחיוב הערב לתת לו שכרו ואע"פ ששוכרו לצורך אחרים כדמוכח ר"פ האומנין אי דאמר ליה שכרכם עלי מדידיה בעי מיתב ליה דשכר שכיר לא בעי קנין ואי משום דעדיין לא התחילה שנתו אפ"ה אין יכולין לחזור אחר שאין מוצא להשכיר עצמו במקום אחר ועי' פ' האומר וכתוב בסמ"ג דיני אסמכתא דמי ששכר מלמד ע"י קנס חייב לשלם הקנס אע"פ שלא הקנה דדמי לאוביר ולא אעביד כו' [רמז תנט] ואפילו היכא שהשכיר לב' שנים וכבר התחיל במלאכה שנה ראשונה ובעה"ב רוצה לחזור משנה שניה אין יכול לחזור אחר שהתחיל ששנה שניה היה בכלל ראשונה והוי כאילו רוצה לחזור בחצי הזמן ושכיר לא בעי קנין כמו שכתבתי ר"פ הזהב גבי ספר הא בעי למימשך תספורת ועי' פ' האומנין:

פסקי דין - ירושלים דיני ממונות ובירורי יוחסין ה עמוד רכו השאלות לדיון: א. התחייבות ראש מוסדות, האם מחייבת כדין ציבור. תשובה א. בהגהות מרדכי ב"מ סי' תנו: וששאלת רבים שהשכירו מלמד אם יכולים לחזור קודם שהתחילו במלאכתו או לא. הדין פשוט מההיא דפרק בני העיר כל דבר הנעשה בפני שבעה טובי העיר ואפי' בפני שלשה אין יכול לחזור, דאין דומה מעשה רבים למעשה יחיד, ורבים הם שלשה כדאייתא בפרק השולח.

שו"ת הרשב"ש סימן קיב

צבור שכרו מלמד תינוקות ושליח צבור לשנה. וקבל קצת מהשכר, ובתוך השנה חזר בו, ולא מצאו הצבור מלמד תינוקות ולא ש"ץ ונשאר כצאן אשר אין להם רועה, ונטלטלו טלטלה גבר, ויצאו מהעיר הם ונשיהם ובניהם, כי לא די לו שלא רצה להשלים שנתו אלא שנתן עצה לקצת יחידים לברוח ולצאת מן העיר, ובסבת זה לא מצאו האחרים מי שילמד את בניהם ספר ולא תוכחות מוסר, ולא יכלו להתפלל בעשרה ולא לקרות בתורה. יצאו הנותרים ובאו אל המקום אשר ברח שם הש"ץ הזה, ושאלו שיחזרו לעירם להשלים תנאם ולא תחרב הקהלה היא ולא ישרא בית הכנסת חרב ושומם, ושאלו ממני אם יכולין להחזירו או לא.

ודנתי להם שראוי להכריחו לשוב לעירו להשלים תנאו. חדא, שאפילו אם היה הדין נותן שלא להכריחו להשלים תנאו אם היה יחיד עם יחיד, הכא בצבור חייב להשלים תנאו דאלים כהא דצבורא שבכלל דבריהם אינם צריכים קנין, שהרי כתב הרשב"א ז"ל, שדין הצבור עם יחידיהם כדין ב"ד הגדול עם כל ישראל. ומעשים בכל יום שמקחם וממכרם אינו צריך קנין ואפילו דברים שאין קנין מועיל בהם כח צבור מקנה אותו, כמקנה דבר שלא בא לעולם שאינו כלום, ובתקנת צבור מקנים למי שלא בא לעולם, כגון בהסכמותיהם שזרע האשה יירש מכתובת אמו, אע"פ שהבעל הוא יורשה והבן לא היה בעולם בשעת קנין ולא בשעת ההסכמה, אבל כח צבור אלים כתקנת ב"ד, כענין כתובת בנין דכרין כדאמרין בפרק יש נוהלין. וכן כתב הרא"ש ז"ל בתשובותיו. ותו, שזה שגורם חרבן קהלה אחת, ולהחריב בית כנסת יע"א שיפול ביד גוים לחללו מקדושתו, כגון זה, אע"פ שלא היה הדין מכריחו לחזור ראוי לקנסו בדבר כזה, וכדאמר ליה רב נחמן לרבה ההוא גברא דגזול תורי וכו' וכתב בהו האי גולנא הוא ובעינא למקנסיה. וכתב הרא"ף ז"ל עלה מהא שמוני' דקנסין בכי האי גונא ואפילו בחוצה לארץ דהא רב נחמן בבבל הוה וקא קניס. ועוד גרסינן בפרק נגמר הדין, תניא א"ר אליעזר בן יעקב שמעתי שב"ד מכין ועונשין שלא מן התורה ולא לעבור על התורה אלא לעשות סייג לתורה. וכ"כ בפרק הגוזל קמא.

וזה כולו אפילו לא היה הדין מחייבו להשלים תנאו. שאע"פ שאמרנו בפ' האומנין שפועל חוזר בו אפילו בחצי היום, ודייקינן לה בפ"ק דמציעא מקרא דכי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים, ה"מ במידי דליכא פסידא, אבל במידי דאיכא פסידא שוכר עליהם או מטען, כדאייתא התם במשנה ובגמרא, ואין לך פסידא גדולה מזו שילדיהם כילדי גוים ישפוקו, ואין מורה אותם דעה ואין מבין שמועה, ושיהיה סבה להחרים הקהל ולחלל בית הכנסת ובאו בו פריצים וחללוהו, אין לך פסידא גדולה מזו. ואח"כ מצאתי תשובה לאדוני אבי מורי הרשב"ץ ז"ל לר' שמואל חלאיו שמלמד תינוקות (בלבד) אינו יכול לחזור בו, וכן מצאתי עוד בספר המצות קטן זה לשונו, השוכר מלמד אינו יכול לחזור בו, משום דהוי דבר האבד לגבי התלמיד אם יהיה בטל, כך פסק רבינו יצחק, עכ"ל.

וזהו במלמד תינוקות בלבד שהוא כפועל, אבל בשליח צבור ואפילו לא היה בו פסידא היה לו לדון ולחייבו מדין קבלן, ואינו כפועל, שהרי כשהם שוכרין ש"ץ לשנה רצונם הוא שיוציאם ידי חובתן בכל מה שצריך לכל אותה שנה, והוה כשוכר אומן לארוג בגד דהוי קבלן הוא ולא פועל, והקבלן אין יכול לחזור וכו' כדאייתא התם, זהו מה שני"ל, והשם יצילנו משגיאות אמן. וכתב שלמה בן הרב ר' שמעון נ"ן בן החכם ר' צמח זלה"ה.